

Retlige forhold af betydning for maritim planlægning

Notatet indeholder en kort sammenfatning af de retlige forhold, som grundlæggende definerer muligheder og begrænsninger for gennemførelse af planlægning på havområdet. De retlige forhold omfatter folkeretten, EU-retten og national ret. Havområdet omfatter hele det marine område fra strandkanten og ud til grænserne for EEZ og kontinentalsoklen. Notatet bygger på en række rapporter, der i de senere år er udarbejdet i Europa i tilknytning til udviklingen af nationale maritime plansystemer, og det internationale samarbejde herom (se referenceliste bag i notatet).

Planlægning på havet rejser en række spørgsmål om staternes kompetencer i de forskellige zoner på havet (kontinentalsoklen, EEZ, tilstødende zone, ydre og indre territorialfarvand), om mulighederne for regulering af forskellige typer aktiviteter (fx sejlads, udnyttelse af naturressourcer, anlæg mv.) og spørgsmål om de forskellige aktørers rolle. Disse forhold er bl.a. afgørende for, i hvilken grad planlægningen kan gøres bindende - for hvilke emner og for hvem. Til dette kommer, at en række EU-regler og internationale aftaler både indeholder materielle krav, fx om at opnå god miljøtilstand og udarbejde miljøkonsekvensvurdering, og forpligtelser til samarbejde og koordination mellem landene.

Havretskonventionen

Grundlaget for afgrænsningen af staternes rettigheder og pligter på havet findes i FN's Havretskonvention (UNCLOS) fra 1982, som har tilslutning fra 160 stater samt EU. Alle stater i Østersø- og Nordsøområdet har tilsluttet sig konventionen. Havretskonventionen indeholder de grundlæggende regler om skibsfart og en række andre aktiviteter på havet. Principperne i Havretskonventionen

ligger til grund for alle andre aftaler eller retlige reguleringer på globalt, regionalt eller nationalt plan, herunder EU-retten vedr. havet.

I Havretskonventionen findes reglerne om inddeling af havområdet i forskellige zoner, herunder det indre og det ydre territorialfarvand (samlet betegnes dette: søterritoriet), den tilstødende zone, den eksklusive økonomiske zone (EEZ), kontinentalsoklen og det åbne hav samt reglerne om basislinjer, som er udgangspunktet for udstrækningen af disse zoner. Zonerne defineres nærmere nedenfor.

Søterritoriet

Søterritoriet består af det indre og det ydre territorial farvand. I det indre territorialfarvand (farvandet inden for basislinjerne), udøver Danmark fuld national suverænitet og dansk lovgivning er gældende. Det gælder også i forhold til skibsfarten, idet et skibs indre forhold dog fortsat reguleres af flagstatens regler.

I forhold til planlægning har Danmark således ubegrænset kompetence i det indre territorialfarvand. Det gælder også i forhold til skibsfarten, dog således, at Danmark ikke ved fastlæggelsen af basislinjerne må afskære retten til uskadelig gennemfart i områder, som tidligere har ligget uden for basislinjerne.

Det ydre territorialfarvand (12 M på havsiden af basislinjerne) anses også for at være en del af Danmarks territorium og dermed under dansk suverænitet. Suverænitetsudøvelsen begrænses dog af alle andre staters ret til uskadelig gennemfart, herunder retten til passage gennem de danske stræder.

I forhold til planlægning har Danmark de samme muligheder i det ydre som i det indre territorialfarvand, dog med de begrænsninger, som gælder for udenlandske fartøjers sejlads. Suveræniteten gælder alle dele af havet dvs. undergrunden, havbunden, vandsøjlen og overfladen samt luftrummet over søterritoriet.

Den tilstødende zone

Havretskonventionen giver Danmark visse muligheder for håndhævelse af national lovgivning i zonen fra grænsen for søterritoriet (12 M fra basislinjen) og ud til 24 M fra basislinjen – den tilstødende zone. Danmarks tilstødende zone strækker sig dog, hvor der ikke er plads til fulde 24 M, ikke ud over aftalte grænser for EEZ. Mulighederne for håndhævelse af national lovgivning gælder regler om told og skat, indvandring og sundhed.

I henhold til Havretskonventionen og udviklingen af mellemstatslig praksis, vil jurisdiktionen endvidere kunne omfatte beskyttelse af undervandskulturarven, fx arkæologiske og historiske genstande på havbunden. Danmark har udnyttet denne mulighed, jf. museumslovens § 29. Desuden indeholder UNESCO-konventionen om beskyttelse af kulturarv på dybere havbund, som ikke er ratificeret af Danmark, bestemmelser, som regulerer beskyttelsen af kulturarven i EEZ.

Den eksklusive økonomiske zone (EEZ)

I henhold til havretskonventionen har kyststaterne i EEZ eksklusive rettigheder til levende og ikkelevende ressourcer i havet samt undergrunden (kontinentalsoklen). Endvidere udøver kyststaten eksklusivt retten til udnyttelse af energi fra vind, strømme og vand. Kyststaten har endelig jurisdiktion mht. havmiljøet samt kunstige øer, installationer og anlæg på havet.

EEZ strækker sig fra basislinjerne og ud til højst 200 M herfra. Denne maksimumbredde er i store dele af danske farvande i praksis mindre på grund af at afstanden til nabostaters kyster er mindre 400 M.

Kyststaterne skal ved udøvelse af rettigheder efter konventionen tage hensyn til andre staters rettigheder. I EEZ har andre stater således frihed til sejlads og overflyvning, til at lægge rørledninger og kabler samt til anden anvendelse af havet, som er legitim efter folkeretten.

Kontinentalsoklen

Kontinentalsoklen er betegnelsen for landmassens fortsættelse ud under havet. Enhver stat kan udstrække sine rettigheder over kontinentalsoklen indtil højst 200 M fra basislinjerne, men kan gå videre, såfremt visse betingelser er opfyldt. Betegnelsen er overtaget fra konventionen om kontinentalsoklen fra 1958, som Danmark har tilsluttet sig og implementeret i kontinentalsokkelovgivningen. En række af bestemmelserne er indarbejdet i Havretskonventionen. Kontinentalsokkelrettigheder inden for 200 M er inkorporeret i EEZ, hvor en sådan er deklareret.

Kyststaternes rettigheder på kontinentalsoklen er knyttet til udnyttelse af naturressourcer, og en række af de aktiviteter, som Konventionen og kontinentalsokkeloven omfatter, er derfor også direkte relevante i forhold til planlægning på havet.

På kontinentalsoklen er alle stater berettiget til at udlægge og vedligeholde undersøiske kabler og rørledninger, dog med forbehold af kyststatens rettigheder over kontinentalsoklen, dens naturressourcer og hensyn til allerede eksisterende kabler og rørledninger. Kyststaten skal godkende linjeføringen af sådanne rørledninger.

Forholdet mellem EU-landene

EU har kun de kompetencer, som landene har overført til Unionen. EU-retten regulerer således forholdet mellem medlemslandene og en række forhold internt i medlemslandene, inden for rammerne af Havretskonventionen og andre internationale aftaler, som Unionen er med i.

Det vil særligt være EU's regulering på miljø- og fiskeriområdet, der har betydning for Danmarks eller de øvrige medlemslandes planlægning på havområdet. Disse reguleringer finder anvendelse på hele havområdet, og altså både i EEZ og på søterritoriet. Dette er slået fast både af EU-domstolen i forhold til habitatdirektivet og eksplicit i havstrategidirektivet.

EU har derimod ikke specifikke retlige instrumenter om fysisk planlægning, hverken på land eller på havet. Anbefalingen om integreret kystzoneforvaltning er et lille skridt i denne retning, men anbefalingen indeholder ingen retlige bindinger. Kommissionen arbejder inden for rammerne af den maritime politik med at udvikle et koncept for maritim planlægning i Unionen, som kan omfatte et initiativ til en retlig regulering.

Indtil videre er havstrategidirektivet den eneste retligt bindende udmøntning af den maritime politik. Direktivet stiller materielle krav og krav til samordning af medlemslandenes indsats for at opnå fastlagte målsætninger både i de økonomiske zoner og i søterritoriet.

Havstrategidirektivets mekanismer og krav vil komme til at indgå i såvel de enkelte medlemslandes maritime planlægning som i en evt. kommende retlig regulering af den maritime planlægning på fællesskabsplan. Til disse hører kravet om en økosystemtilgang til forvaltningen, målsætningen om opnåelse eller fastholdelse af god miljøtilstand for alle havområderne i 2020, udarbejdelse af indsatsprogrammer til opnåelse af dette og kravet om sammenhæng i medlemslandenes indsatser,

overvågning og rapportering. Havstrategidirektivet er desuden et rammedirektiv, som dels bygger på reguleringen i en række andre direktiver (vandrammedirektivet, habitatdirektivet, fuglebeskyttelsesdirektivet, nitratdirektivet m.fl.) dels tillader de enkelte lande at fastlægge strengere målsætninger end direktivet foreskriver.

Fiskeripolitikken er EU's enekompetence og regulerer således både forholdene i det enkelte medlemsland og forholdet mellem medlemslandene. EU indgår endvidere aftaler på Unionens vegne med tredjelande på fiskeriområdet.

En række andre politikker og målsætninger i EU må ligeledes antages at skulle lægges til grund for maritim planlægning både på nationalt og på EU-plan. Det gælder fx EU's strategier for bæredygtig udvikling og biodiversitetsstrategier samt naturligvis den maritime politik.

Inden for EU-retten medvirker VVM-direktivet og SMV-direktivet endvidere til koordination mellem medlemslandene for så vidt angår projekter, planer eller strategier på havet, som vil kunne få væsentlig påvirkning af miljøet over grænserne både til lands og til vands. Direktiverne indebærer krav om gennemførelse af miljøkonsekvensvurderinger samt høringer af offentligheden og berørte lande inden der træffes beslutning om de pågældende projekter, planer eller strategier. VVM-direktivet finder anvendelse på konkrete projekter, og er derfor mindre interessant som planinstrument. SMV-direktivet finder derimod anvendelse på planer, programmer og strategier mv., og er derfor mere relevant som instrument i planlægningen.

Forholdet mellem EU og tredjelande

EU kan som sådan ikke vedtage regler, der binder tredjelande. Disse relationer reguleres af folkeretten (Havretskonventionen). På miljøområdet er kravene i folkeretten mindre vidtgående, end i EU-retten. I Østersøområdet indgår Rusland imidlertid i HELCOM og har i denne sammenhæng indgået en række forpligtelser, som ligger på linje med reguleringen i EU. Et eksempel på dette er vedtagelsen af Baltic Sea Action Plan fra 2007. En evt. konflikt i forhold til opfyldelsen af disse eller andre folkeretlige forpligtelser vil skulle løses inden for rammerne af folkeretten, dvs. normalt ad diplomatiske kanaler eller evt. ved international voldgift.

Desuden stiller Espoo-konventionen krav om udarbejdelse af miljøkonsekvensredegørelser, høringer og samråd med lande, der kræver dette, til en bred kreds af lande som har tilsluttet sig konventionen. Rusland har undertegnet, men endnu ikke tilsluttet sig konventionen, men reglerne har været fulgt i forbindelse med den planlagte gasledning fra Rusland gennem Østersøen til Tyskland. Konventionen sigter primært på konkrete projekter og er derfor mindre relevant som instrument i planlægningen. I 2003 blev der imidlertid vedtaget en protokol til konventionen, som stiller krav om strategisk miljøvurdering af og internationalt samråd om planer og programmer. Protokollen er lige som EU's regler om strategisk miljøvurdering relevant som instrument i planlægningen og ikke mindst som koordinationsmekanisme mellem landenes planlægning.

Endelig indeholder den globale Biodiversitetskonvention fra 1992 retningslinjer for samarbejde mellem landene om beskyttelse af biodiversiteten. Et af kravene er udpegning af sammenhængende og repræsentative netværk af beskyttede havområder inden 2012.

Skibsfart og videnskabelig forskning

Udenlandske skibe er i det indre territorialfarvand fuldt ud omfattet af kyststatens jurisdiktion. UNCLOS omhandler ikke direkte skibenes adgang til havne, der imidlertid er reguleret ved andre konventioner (navnlig Genève-konventionen af 1923).

I det ydre territorialfarvand nyder udenlandske skibe retten til den såkaldte uskadelige passage, under hvilken kyststatens jurisdiktionsudøvelse er delvis begrænset. Denne ret gælder tillige visse områder af indre territorialfarvand i stræderne (Drogden).

I EEZ gælder i princippet den samme frihed til sejlads som på det åbne hav. En for skibstrafikken meget vigtig del af farvandsområderne udgøres af "de danske stræder", dvs. Storebælt, Lillebælt og den danske del af Sundet. Disse er i retlig henseende underlagt det historiske stræderegime, som hovedsagelig bygger på København-Traktaten af 1857, dvs. er at betragte som territorialfarvand, underlagt udenlandske skibes ret til uskadelig passage, som desuden ikke kan suspenderes. Skibene må heller ikke pålægges nogen afgift, idet traktatens formål netop var at afløse "Sund- og Belttolden", og der kan ikke pålægges dem lodspligt. Derimod anerkendes, at der skal ydes rimelig betaling for tjenesteydelser, dvs. hvis skibene frivilligt tager lods, skal de betale den gældende takst.

Kyststatens anlægsvirksomhed (eksempelvis bygning af faste forbindelser) må ikke være til hinder for sejladsen. Hverken den almindelige havret eller stræderegimet indeholder imidlertid regler, der forpligter en kyststat til at holde farvandet frit for naturlige forhindringer for gennemsejling, fx tilsanding af sejlløb. Tilsvarende er der ingen pligt til at fjerne midlertidige (sæsonbetingede) hindringer såsom is. De tiltag, som staterne normalt griber til i form af opmudring, uddybning og isbrydning, er derfor at anse som frivillige i en almindelig interesse for at gavne international handel og søfart.

Visse havområder kan være særlig reguleret i medfør af internationale aftaler (konventioner), fx udpeget til PSSA efter beslutning i IMO, eller i henhold til EU-retten, fx habitat- eller fuglebeskyttelsesområde, eller med særlige restriktioner i relation til fiskeriet.

Fiskeri

Fiskeri i EU-medlemmernes farvande reguleres gennem EU's fælles fiskeripolitik. I EEZ har Danmark har alene mulighed for at gennemføre regulering af danske fiskefartøjer. På søterritoriet har Danmark visse supplerende muligheder for at gennemføre ikke-diskriminerende foranstaltninger for at bevare fiskeressourcer og økosystemer. Habitatdirektivet og havstrategidirektivet indeholder i princippet også muligheder for at gennemføre foranstaltninger, som påvirker fiskeriet. Disse muligheder er begrænsede og vejen til afpasning af fiskeripolitikken og naturpolitikken går gennem beslutningsprocesserne i EU.

Derimod kan fiskeripolitikken gennemføre den nødvendige regulering af fiskeriet af hensyn til beskyttelse af natur og miljø. Det vil således næppe være muligt at gennemføre en havplanlægning, der indeholder regulering af fiskeriet, som ikke følger den fælles fiskeripolitik. En sådan planlægning vil utvivlsomt blive udfordret af Kommissionen og formentlig underkendt af EU-domstolen.

Rørledninger og kabler

Danmark kan ikke modsætte sig andre landes eller andre landes selskabers/statsborgeres udlægning af rørledninger, kabler mv. på havbunden i EEZ og på kontinentalsoklen. Derimod har vi fra dansk side ret til at vurdere den konkrete placering af rørledninger eller kabler ud fra hensynet til beskyttelse af natur og miljø, og vi kan anvende denne ret til at kræve, at ledninger eller kabler trækkes uden om særligt natur- eller miljøfølsomme områder. Udlægning og vedligeholdelse af undersøiske kabler og rørledninger på kontinentalsoklen sker endvidere med forbehold af Danmarks ret til at træffe rimelige foranstaltninger med henblik på efterforskning af kontinentalsoklen, udnyttelse af dens naturressourcer og forebyggelse, begrænsning og kontrol af forurening fra rørledninger samt under behørigt hensyn til allerede placerede kabler eller rørledninger.

Ved udlægning af et søkabel eller en undersøisk rørledning etableres en beskyttelseszone på 200 meter til ledningen, hvor der er forbud mod ankring, sandsugning, stenfiskeri og brug af bundslæbende redskaber. Beskyttelseszonens hovedformål er beskyttelse af søkabel- eller rørledningsejersens interesser. Der må heller ikke foretages undersøiske arbejder eller aktiviteter i beskyttelseszonen uden efter aftale med søkabel- eller rørledningsejeren. Detaljer om linjeføring meddeles i Efterretninger for Søfarende, et ugeskrift som alle søfarende har pligt til at læse.

Havplanlægning vil kunne udpege afgrænsede områder i EEZ, hvor lægningen af rørledninger og kabler som grundregel ikke må finde sted, når dette er begrundet i rimelige hensyn til natur og miljø eller den pågældende kyststats udnyttelse af EEZs naturressourcer. Tilsvarende vil havplanlægningen kunne udlægge områder i EEZ, som anses for egnede til lægning af rørledninger og kabler, som en indikation af, at en ansøgning i disse områder vil have gode muligheder for at blive godkendt. En sådan inddeling forudsætter dog, at den generelle ret til at lægge rør og kabler respekteres, hvilket bl.a. vil sige, at der skal være muligheder for at dispensere og praktiske muligheder for at lægge rør eller kabler uden om områder med restriktioner.

Strækker rørledningerne eller kablerne sig ind på den pågældende kyststats territorialfarvand, kan den pågældende kyststat regulere nedlægningen efter samme regler som enhver anden virksomhed på landets territorium. Dette vil kunne få konsekvenser også for den del af anlægget, der ligger i EEZ, fx i forhold til den valgte tracé.

Beskyttede områder og sikkerhedszoner

Den internationale ret indeholder et stort antal instrumenter, som sigter på beskyttelse af natur og miljø, herunder instrumenter, der direkte henviser til etablering af beskyttede områder. Sådanne redskaber findes således i havretskonventionen og i konventionen om biologisk mangfoldighed fra 1992, og i en række efterfølgende beslutninger inden for rammerne af denne. EU-retten har desuden implementeret disse aftaler i en række direktiver, hvoraf habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet eksplicit indeholder krav om udpegning af beskyttede områder. Desuden arbejder havstrategidirektivet med virkemidlet "geografiske beskyttelsesforanstaltninger".

De praktiske muligheder for at beskytte områder med særlig følsom natur eller miljø overfor menneskelige aktiviteter er generelt gode, men varierer efter, hvilken type aktivitet der er tale om. Udvindings-, indvindings- og anlægsaktiviteter kan i princippet forbydes eller på anden måde reguleres i og i nærheden af beskyttede områder, herunder særligt i og omkring de udpegede Natura 2000-områder. Regulering af fiskeriaktiviteter er i praksis afhængig af beslutninger i EU. Desuden skal alle reguleringer, herunder planlægning, i danske farvande respektere den fri ret til færdsel på havet, herunder retten til fri og fredelig gennemsejling af de danske stræder. Det betyder, at Danmark ikke vil kunne gennemføre større indskrænkninger af skibsfarten, end det, der er godkendt i globale aftaler, fx MARPOL, eller aftaler i IMO. Det vil som ovenfor nævnt ikke være muligt at forbyde lægning af rørledninger og kabler generelt i de beskyttede områder, men tracéen for disse kan ændres, når det er miljømæssigt motiveret.

Under disse forudsætninger kan beskyttede områder indgå i havplanlægningen i EEZ. Beskyttelsen kan omfatte forbud eller regulering af såvel levende som ikke-levende naturressourcer, indvinding af olie og gas, indvinding af råstoffer, anlæg eller udnyttelse af vind- og bølgekraft. Beskyttelse, som berører fiskeriet, skal imidlertid reguleres via den fælles fiskeripolitik i EU.

Kyststaterne kan, hvis det skønnes nødvendigt, etablere sikkerhedszoner omkring kunstige øer eller anlæg og konstruktioner, der anvendes til økonomiske formål. Formålet med zonerne er at skabe sikkerhed for både anlæggene og skibsfarten i området, og zonerne skal normalt begrænses

til 500 m fra anlægget. Sikkerhedszonerne skal respekteres af søfarten. Sikkerhedszoner vil derfor også kunne indgå i en samlet planlægning på havområdet.

Lagring af kuldioxid (CCS)

EU har gennem CCS-direktivet fra 2009, som bygger på internationale aftaler i OSPAR og London-konventionen, etableret regler for dette i medlemslandenes territorialfarvand, økonomiske zoner og kontinentalsokler. Direktivet giver medlemslandene ret til selv at bestemme hvilke områder CCS kan finde sted, herunder ret til helt at forbyde dette i såvel EEZ som i søterritoriet. Det er således muligt at CCS kan reguleres via planlægning fx ved opdeling af havområdet i zoner, hvor CCS er muligt, zoner, hvor CCS ikke er muligt, eller andre former for regulering. Det antages desuden, at eventuelle planer om eller strategier for CCS skal gennemgå strategisk miljøvurdering og dialog med nabolandene efter SMV-direktivet og Espoo-konventionen. Udarbejdes der ikke planer eller strategier for CCS, foretages der ved konkrete projekter miljøvurdering efter VVM-direktivet.

Indvinding af råstoffer og faste anlæg på havet

Danmark kan som kyststat regulere eller helt forbyde fx indvinding af olie og gas, indvinding af råstoffer som sten, grus eller sand. Det samme gælder opførelse af faste anlæg på havet fx kunstige øer. Det følger heraf, at Danmark vil kunne regulere disse typer aktiviteter via planlægning, som fx består i at aktiviteterne henvises til bestemte zoner gennem positiv udpegning og/eller forhindres i andre zoner gennem forbud og begrænsninger.

Planlægningen såvel som den konkrete regulering af disse aktiviteter skal ske under hensyn til gældende regler om beskyttelse af natur og miljø på et niveau, der lever op til almindelige internationale standarder. Endvidere vil der for såvel planlægningen som en række af de konkrete aktiviteter, være krav om miljøkonsekvensvurderinger og samråd med omliggende lande, jf. SMV-direktivet, VVM-direktivet, Espoo-konventionen mv. Hertil kommer at aktiviteterne skal respektere retten til fri færdsel til søs.

Vindkraft, bølgekraft og akvakultur

Som udgangspunkt har kyststaterne ligeledes suveræne rettigheder til at udnytte vind- og bølgekraft i deres respektive havområder. Det betyder, at Danmark konkret kan tillade og forbyde projekter. EU har gennem VE-direktivet fra 2009 opstillet enkelte generelle regler omkring administrationen af tilladelser m.v. til projekter. Det fremgår bl.a., at godkendelsesregler skal være forholdsmæssige og nødvendige. Herudover skal det bl.a. sikres, "at de respektive ansvarsområder for de nationale, regionale og lokale administrative organer, der varetager godkendelses-, certificerings- og licensprocedurer, herunder i forbindelse med fysisk planlægning, er klart koordineret og defineret med gennemsigtige tidsplaner for afgørelser vedrørende ansøgninger om planlægnings- og byggetilladelse, idet der dog tages forbehold for forskellene i medlemsstaternes administrative strukturer og organisation"

VE-direktivet har til formål at fremme anvendelsen af VE, og Danmark har forpligtet sig til at VE skal udgøre 30 pct. af det udvidede endelige energiforbrug i 2020.

Disse aktiviteter vil dermed ligeledes kunne reguleres via planlægning, under hensyn til regler og aftaler om beskyttelse af natur og miljø, rettighederne på skibsfartsområdet, retten til udlægning af rørledninger og kabler samt regler og aftaler om miljøkonsekvensvurdering og samråd med omliggende lande.

Situationen for akvakulturanlæg er den sammen som for andre typer økonomisk udnyttelse af naturressourcer i EEZ.

Dumpning

I henhold til havretskonventionen må dumpning i EEZ ikke ske uden godkendelse fra det pågældende land. I de regionale havkonventioner er det desuden aftalt forbud mod dumpning, dog med forbehold for oprenset havbundsmateriale og visse typer naturlige materialer såsom fiskeriaffald og discard fra fiskeskibe.

Danmark kan inden for disse rammer, ligesom andre kyststater, regulere dumpning i hele eller dele af deres farvande. Der kan således gennemføres et totalt forbud mod dumpning, bortset fra dumpning i nødstilfælde. Regulering af dumpning kan også indgå i en planlægning, hvor der fx udlægges områder til klapping af oprenset havbundsmateriale.

Konklusion

Helt overordnet kan man konkludere, at eftersom havretskonventionen anerkender kyststaternes suverænitæt i søterritoriet ud til 12 M fra basislinjerne, er der meget få begrænsninger for planlægning i denne zone. Den vigtigste begrænsning gælder skibsfartens ret til fri og uskadelig passage, herunder passagen gennem de danske stræder.

I EEZ og på kontinentalsoklen er kyststaternes muligheder for at planlægge begrænset til de rettigheder, som fremgår af havretskonventionen, dvs. hovedsagelig knyttet til økonomiske aktiviteter og miljøbeskyttelse.

Hertil kommer, at der både i territorialfarvandet og EEZ (såvel som på land) er indgået supplerende internationale aftaler og gennemført EU-regulering, som fastlægger rammer og muligheder for landenes planlægning på havet. Blandt de vigtigste af disse er EU's fælles fiskeripolitik, hvor Unionen har enekompetence, og reguleringen af skibsfarten, som sker gennem beslutninger i IMO.

Det samlede sæt af regler er omfattende og kompliceret, men levner alligevel relativt stort råderum for de enkelte lande eller grupper af lande (fx EU) til at anvende planlægning som redskab i forvaltningen af havet.

Kilder:

- Planering av Sveriges havsområden - de folkrättsliga och europarättsliga möjligheterna och begränsningarna. Bilag 2 til SOU2010:91, betänkning fra Havsplaneringsutredningen, december 2010
- Legal Aspects of Marine Spatial Planning, Europa Kommissionen, oktober 2008
- Analysis of the Existing International Maritime Spatial Planning Instruments Affecting the Deployment of Offshore Renewable Energies, Seenergy 2002, november 2010

Oversigt over internationale aftaler og hovedlove om forvaltning af danske farvande

Sektor	International	EU	Regional	National
Alle sektorer	Havretskonventionen	Grundlag for al regulering på havet		Lov om afgrænsning af Danmarks søterritorium
Skibsfart og navigation	COLREG SOLAS MARPOL			Lov om sikkerhed til søs Havmiljøloven
Fiskeri	RFMOs UNFSA	CFP NEAFC		Fiskeriloven Lov om fiskeriterritoriet
Natur- og miljøbeskyttelse	Espoo+Protekol om strategisk miljøvurdering CBD	Havstrategidir. Habitatdir. Fugledir. VVM og SMV-dir.	OSPAR HELCOM Bonn-aftalen	Havstrategiloven Miljømålsloven SMV-loven
Olie- og gas- samt anden indvinding fra og anvendelse af undergrunden	Konventionen om kontinentalsoklen Havretskonventionen Espoo-konventionen	Konsessionsdirektivet CCS-direktivet VVM-direktivet Habitatdirektivet Fuglebeskyttelsesdirektivet	OSPAR HELCOM Bonn-aftalen	Undergrundsloven Kontinentalsokkeloven Lov om eksklusive økonomiske zoner Olierørledningsloven Havmiljøloven
Vedvarende energi	Havretskonventionen Espoo-konventionen	VE-direktivet VVM og SMV-direktivet Habitatdir Fuglebeskyttelsesdir		Lov om fremme af vedvarende energi Lov om eksklusive økonomiske zoner
Rørledninger	Konventionen om kontinentalsoklen Havretskonventionen Espoo-konventionen	VVM-direktivet Habitatdirektivet Fuglebeskyttelsesdirektivet	OSPAR HELCOM Bonn-aftalen	Kontinentalsokkeloven Undergrundsloven Havmiljøloven
Søkabler	Konventionen om kontinentalsoklen Havretskonventionen	Habitatdirektivet Fuglebeskyttelsesdirektivet		Elforsyningsloven Lov om Energinet.dk Kontinentalsokkeloven
Råstofindvinding				Råstofloven
Militære aktiviteter				Lov om forsvaret Lov om færdsel mv. i militære skydeområder mv. Lov om politiets virksomhed Havmiljøloven
Anlæg på havet				Kystbeskyttelsesloven Havneloven
Transport			Bilateral aftale med Tyskland	Femem Bælt projekteringslov
Kulturarv	UNESCO – konvention fra 2001 om beskyttelse af kulturarv på dybere havbund (endnu ikke ratificeret af Danmark)			Museumsloven

Journal des observations faites pendant le voyage de la Commission de la mer du Nord en 1842

Date	Lieu	Temps	Vent	Météore
1er jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
2e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
3e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
4e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
5e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
6e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
7e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
8e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
9e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
10e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
11e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
12e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
13e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
14e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
15e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
16e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
17e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
18e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
19e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
20e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
21e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
22e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
23e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
24e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
25e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
26e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
27e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
28e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
29e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume
30e jour	Pointe de la mer du Nord	Calme	Pluie	Brume